

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Deum infinitè ac summe viuentem per essentiam attributaliter tamen
esse: vbi huius prædicati à simili creaturarum distinctio.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ribus est. Ideo Theologi, qui Deum viuere, quia perpetuo se immanenter, & perfectius mouet cum Platone docent, de motu, & perfectione intentionibus benigne interpretandi erunt.

2. Deum igitur viuentem esse, atque vitam habere eorum ex fide est. Sæpe enim, ac sæpius quam recitari hic oporteat, Deus viuens, & viuus in scriptura vtraque veteris, & noui testamenti expresse dicitur, vnum tantum, vel alterum locum perstringam Daniel. vii. *Domini- num Deum meum adorabo, quia ipse est Deus viuens.* Ioann. 5. *Pater, & Filius vitam in semetipsis habere dicuntur.* Apocal. 5. *Adorauerunt viuentem in secula sa- culorum.* Et Prophetae passim. *Viuit Dominus in cuius conspectu ste.* Id etiam ostendunt ea scriptura loca, quibus Dei scientia, amor, & prouidentia exprimitur: ea si- quidem omnia, & singula vitales actus sunt, & qui non nisi à principio vitali, & viuente possunt haberi. Ea vero testimonia, tum, quia plura, tum quia pro prioribus eorum æquum sedibus, & controuersis recitanda necessario sunt, repetitionis vitandæ gratia in præsentiarum omittimus. In hac porro veritate, & alia scriptura sacra ve- ritas fundatur Ioann. 1. illis verbis: *Quod factum est in ipso vita erat.* Id est, quod factum est, quantumvis trun- cum, & inanime in se sit, in Deo, in quo omnia, tanquam in principio, & exemplari, & efficiente primo, & princi- palissimo eminenter sunt, imo, in quo Deus ipse creatura omnis est, vita quidem ipsa, & viuens perfectissimum est: quæ, nisi Deus vita, viuensque nobilissimum foret, vera esse nunquam posset, vt de se pater.

3. Naturali vero ratione Deum viuere, vitamque ha- bere adeo constat aperte, vt Augustinus contione 2. in Psal. 113. dicat, gentes nullatenus ligneas aut lapideas, aut æreas statuas, sine aliquo viuente earum incolæ, tan- quam Deos adorasse. Probaturque primo demonstratiue potest. Quia substantia viuens melior è genere suo est substantia non viuente: atqui Deus optima, & perfectissi- ma substantia est: ergo substantia viuens est. Secundo demonstratur demonstratione, quæ vius est Dauid Psal. 93. contra impios stolidos, (ex quo, & nos vtemur controu. 2. Dei scientiam effluentes) verbis illis *Qui plantauit au- rem, non audiet? aut qui finxit oculum non considerat?* Et quæ demonstratio ad ostendendum vita, ac viuens prædicatum viuens ita efformatur. Quicquid creatum est, & singulatum, & coniunctum sumptum, à Deo tan- quam à causa prima, & principalissima est: atqui in crea- tis plura sunt viuentia, & habentia vitam: ergo Deus est viuens, & habet vitam. Consequenter probatur. Quid- quid ab alio principaliter est, in eo continetur vel forma- liter, vel eminenter: Sed viuentia creata à Deo principa- liter sunt, vt in maiori assumebatur: ergo viuens creati ratio erit in Deo, vel formaliter, vel eminenter. Maior est per se nota: quia nemo dat, quod non habet: quare, quod principaliter dat aliquid esse, habere illud, & con- tinere in se debet principaliter: nequit autem principa- liter illud continere, nisi formaliter, vel eminenter illud, & præhabere, & præcontinere. Elige ergo: an velis in Deo admittere rationem viuens formaliter vel eminen- ter: nam alterutrum admitti consequentia cogit: si formaliter (licet aliunde erres, creatam viuens ratio- nem, etiam qua creatam, in Deo admittens) interitum no- bis concedis.

4. Si autem dicas eminenter solum viuentia cuncta tam facta, quam possibilia à Deo contineri: ac proinde, & prædicatum viuens, non formaliter, sed eminenter solum in Deo esse (quod satis ad potentiam viuentium omnium productum est) vim demonstrationis non effu- gies. Licet enim an omne viuens perfectius sit omni non viuente? vel possint potius aliqua viuentia imperfectiora aliquibus non viuentibus esse, ac proinde eminenter ab his contineri, & produci queant? questio esse possit. At vero gradum viuens perfectiorem de se, & genere suo gradum entis esse, quam non viuens apud omnes hæc- tus indubitatum est, atque, vt per se notum, receptum: fieri & viuens sensui gradum entis perfectionem in sensu, & intellectum pure sensui esse meliorem (vt Augustinus ait 11. de ciuit. c. 16. sunt enim nobiliori modo, & immatiori, ac subtiliori aliis operatiua. Hinc evidens est perfectissimum ens ex ordine, & gradu viuentium perfectius necessario fore perfectissimo ente

ex inferiori gradu non viuentium: ac proinde à nullo ente ex gradu non viuentium posse eminenter contineri: atqui creata viuentia, non solum nobilissima eius ordinis seorsim, sed cum reliquis omnibus viuentibus, eminen- ter per te continentur à Deo: ergo Deus non est non vi- uens, & inanime, sed omnino formaliter viuens, atque eminentiori modo, quam viuentia reliqua viuens. Similis demonstratio Deo causa exemplari, & idea creatorum omnium, & clarior efformatur: siquidem ea omnia, quæ in eius effectis sunt, exemplar debet formaliter continere: eis exceptis, in quibus illi ab exemplari causa defi- ciunt: cuiusmodi sunt creaturarum imperfectiones, & de- fectus ipsi necessarij, ac Deo impossibiles.

5. Demonstrari denique ea conclusio posset eis om- nibus demonstrationibus, quibus Deum intellectum, & volitum esse, scientemque, & volentem citatis demon- strabimus controuersis de scientia & voluntate Dei: ex demonstratione enim speciei legitime, & infallibiliter genus demonstratur. Imo ex intellectu Dei vita Deum viuentem genericè esse demonstrant. Arist. 12. metaph. fine, & S. Thom. 1. p. q. 18. art. 3. Ne tamen importune hic scientiæ, & intellectualitatis demonstrationes, postea opportunius necessario adhibendæ, inferantur, modum demonstrationis huius indicasse satis in præsentiarum fuit.

CERTAMEN II.

*Deum infinite, ac summe viuentem per-
essentiam, attributaliter tamen, esse:
ubi huius prædicati à simili creatu-
rarum distinctio.*

1. EX demonstratione proxime facta facile demon- stratur Deum summum, infinitumque viuens, & principium vitæ actualis suæ, siue suarum operationum vitalium esse. Cum enim principium omnium possibi- lium viuentium sit: atque inde ea omnia continere in se, imo præcontinere ad eiusmodi actiuitatem debeat, vi- uentis ratio in Deo nequit, non eis omnibus in ratione viuens excellere: quod, nisi summum, & infinitum quid in ratione viuens Deus sit, fieri minime potest. Sed dic- ces ex potentia productiua omnium viuentium possibi- lium inferri potentiam excellentissimam, seu continen- tiam actiuam eorum omnium, quæ quidem vitalis non est, ac proinde nec principium vitæ. Etenim ea conti- nentia, & actiuitas omnipotentia, vel potius omnipoten- tia est: quæ formaliter potentia vitalis in Deo non est: cum non sit virtus productiua Dei immanenter, & in se, sed ad extra, & transcendit secundum se totam. Secundo: quia etiam virtus productiua viuentium creatorum om- nium possibilem, est formaliter à potentia productiua Dei non viuentium creatorum differet (quod abnuimus, cum in Deo vnicam & indiuisibilem metaphysicè & for- maliter adhuc possibilem omnium, ac proinde è conce- ptu suo indiuisibili omnipotentiam admittamus d. 3. q. vii.) licet principij; & potentia vitalis creati productiua sit; aut potentia vitalis Dei non est: cum viuens creatum actus vitalis Dei non sit.

2. Ex ea vero rationis huius nostræ solutione videretur demonstratio nostra secunda pro prædicato viuens in Deo efformata cert. 1. n. 3. labefactari. Ideo eam to- tis suis verbis, ac omni suo robore explicato proposui, vt eis succissis eneruis, tum pro præsentis, tum pro argu- mentis alijs similibus, quæ passim ex eodem principio continentia eminentialis principium agentium tam in Philosophia, quam in Theologia instrui solent remaneat. Præceditur autem si vulgarem æquiuocationem continentia eminentialis, & actiuitatis agentium detega- mus ea vero in eo stat: quod continentia eminentialis eorum, quæ in effectu, idem formaliter, quod actiuitas, putetur: cum tamen sit quid diuersum & metaphysicè prius. Continentia enim eorum non est in ordine ad effe-

ORTEGA
In A. pari
D. VIa

etiam, sed ad id, in quo potentia, seu virtus effectiua est: cui ea omnia eminentiori gradu, quam in effectu adesse formaliter debent: in causa etiam æquiuoca principali ipsius: sicut in causa vniuoca principali formaliter debent adesse, vt virtus effectus vniuoci actiua in eo sit. Est autem continentia hæc siue formalis, siue eminentialis metaphysicæ, quam potentia, & actiuitas sui effectus prior: quia nemo non solum non dat, sed neque dare potest, nisi dandum præhabeatur: de nondum enim habitis, ac præhabitis, nec moralis, aut ciuilibus, nec physica donandi potestas esse potest. Ex hoc autem constat, quod, licet, quia potens Deus viuencia producere viuens formaliter Deus non sit, quia eiusmodi effectus vitales Deo non sunt, ac proinde ab omnipotentia, quæ vitalis formaliter non est, vt solutio dicebat, proueniant: alit ratione eminentis præcontinentiæ eorum, quæ viuencia sunt, necessario ad eam potentiam præsupposita viuens formaliter eminentissimo modo Deus esse debeat: ac proinde summe atque infinite viuens vi eis demonstrationibus ostenditur.

3. Probatur secundo non absimili demonstratione conclusio ex prædicato idea, seu causæ exemplaris creaturarum, quæ in Deo metaphysicè est, seu quæ est physice Deus. Si enim Deus causæ exemplaris possibilitatem viuencium perfectiorum, & perfectiorum, imperfectionibus seclusis, in Deo esse debent: alioqui aliquorum idea non esset, & exemplar, quod in eorum effectione imitaretur Deus: aliquæque essent viuencia, quæ sui rationes ab ipsis imitabiles in Deo non haberent. Si autem omnium, & singulorum viuencium possibilitati perfectiones coniunctim in Deo, cuiusque prædicato viuencis formaliter inextingibili indiuisibiliter metaphysicè sunt: ergo est in eo ratio viuencis infinita. Dices viuencia possibilia finita esse: quare ex omnium continentia siue actiua, siue exemplaris causæ in Deo non argui infinitatem gradus, seu prædicati viuencis. Certe, si continentia hæc causæ, & virtutis actiua, & exemplaris in Deo vniuoca esset, atque ad annullum, vt dicitur, teneret solutio admissa finitudine viuencium creatorum possibilitatem, quam admittimus modo. Est autem non vniuoca, sed æquiuoca, principalissima, quæque ad omnia impossibilia, si possibilia essent, quatenus de se extendi potest: cum neque ab illis, nec dependentibus ab eorum possibilitate sit, sed ex necessitate omnino absoluta Dei, diuinitque physici esse. Tertio huius prædicati summitas, atque infinitas demonstratur ex prædicato entis à se, ex quo diuinorum omnium in suo genere infinitas, ac summitas demonstrata à nobis hætenus fuit. Quarto ex infinitate diuinorum actuum vitalium.

4. Quod autem summe, atque infinite viuens Deus per essentiam sit (dummodo de essentia Dei metaphysica non intelligatur, cuius attributum esse prædicatum diuinum viuencis tertia conclusione ostendimus, sed de physica) secunda est præpositi tituli conclusio, facillime probata, sicut de aliis attributis questionibus antecedentibus probauimus. Primo: quia ad essentiam physicam Dei, entis perfectissimi, atque absolutissimi, spectat, quidquid in genere entis possibilis perfecti quomodolibet inueniri potest ab omni tamen imperfectione supputatum. Huiusmodi autem est prædicatum viuencis diuinum: ergo Deo per essentiam physicam competit. Secundo ex diuina simplicitate, & indiuisibilitate omnimoda Dei supra demonstrata, cum qua pugnat diuini alicuius prædicati ab essentia, aut quouis alio prædicato physica distinctio. Tertio ex prædicato entis à se, ex quo non nisi cum omnibus diuinis prædicatis, in suo quodque genere, infinitis esse physice potest. Ex quo ulterius sit Deum viuencem non solum in actu primo, sed & in actu secundo per essentiam suam physicam eisdem argumentis demonstrari. Hinc multiplex Dei, quæ viuencis à creatis viuencibus differunt. Primum: quod à se viuens sit. Secundum huic proximum: quod infinite, ac summe viuens. Tertium: quod per essentiam viuens non solum in actu primo, sed etiam in secundo. Quartum: quod viuens vita intentionali à physica reipia distincta Deus sit. Quintum: quod omnis creatæ vitæ, tam in actu primo, quam secundo principale agens, & exemplar sit. Horum nihil viuencibus creatis competit: ac proinde excellentissima eminentia diuinæ vitæ præ creatis cunctis pos-

sibilibus viuencibus luculentissime ex eis monstratur. 5. Tertia conclusio. Prædicatum viuencis attributum, seu attributum speciale Dei est. Quod speciale attributum Dei sit, si sit attributum, planum in nostris principis est, qui diuina attributa neque inter se se, nec cum essentia metaphysicè confundimus: cum nulla in eo sit transcendentiæ per attributa reliqua in prædicato viuencis, vel leuis, umbra. Quod autem attributum sit metaphysicè ab essentia metaphysica Dei diuisum in nostris etiam principis patet: quia in ente à se (quo tota Dei metaphysica essentia continetur) viuendi ratio non clauditur. Dices saltem in prædicato viuencis ea ratio clauditur: quare secundum se totum attributum non erit. Hæc obiectio reliqua enumerata attributa diuina tangit: in nostris tamen principis nihil virget, siquidem diximus sæpe attributa omnia non esse à se, seu non esse entia à se substantiæ metaphysicæ, sed adiectiue. Contra reliquas vtriusque certaminis conclusiones nihil momenti obici potest. Ex eminenti enim vita pure intentionali Dei, neque realis influxus in actus vitales, quare neque ab eis viuencis Dei realis distinctio inferri vt vidimus cert. 1. num. 1. quod autem non nemo dicere posset: gradum viuencis intellectuales, quem solum Deo adscribimus, supponere in viuente gradus vitæ nutritiæ, & sensitiuæ, qui Deo repugnant, vt patet ex coordinatione prædicamentali substantiæ vitæ ad hominem, qui viuens intentionale etiam est, nihil præstat. Tum, quia Deus in linea prædicamentali non est, sed supra illam neque eo modo, quo creatæ quæ in ea ponuntur, viuens, sed supra viuens. Tum, quia, neque viuencia pure spiritalia perfectiora, quæ vitæ etiam intentionali viuunt, eos gradus vitæ in sua linea supponunt. Supponit autem eos homo, quia absolute corporeus, atque à sensibus pro hoc statum ad intelligendum dependens.

DISPUTATIO VIII.

De Omnipotentia Dei.

SI omnia quæ ad Omnipotentiam, cuiusque operationes, & concursus cum causis secundis spectant, disputanda hic essent, non longam disputationem solum, & controuersiam, sed fortassis totum integrum texeremus. Sunt enim plura de necessitate & modo concurrendi Dei per suam potentiam cum causis secundis, tum liberis, tum necessariis, tum naturalibus, tum supernaturalibus, & ordinariis, & extraordinariis prouidentia. Hæc autem omnia, quia, & propriioribus aliis Philosophiæ, & Theologiæ locis disputata à nobis, & disputanda sunt, & ad Dei attributa, quæ hic secundum se examinantur, non pertinent, sed ad extrinseca attributi Omnipotentia operationes, & effectus: proinde eorum examen aliò, atque aliò remittimus. Hæc igitur in præsentiarum de Omnipotentia examinanda. Primo: an sit Omnipotentia in Deo? Secundo, quid sit? Tertio, an ex alio prædicato Deus cum illa connexus sit? examinabimus. Quarto, an Omnipotentia, vel aliquod Deo intrinsicum sit formalis possibilitas creaturarum? Quinto, an chimæram impossibilitatis omnipotentia, aut diuino alicui identificetur?

Sexto, an carentia rerum contingentium in aliquo diuino consistat, & deoque proinde identificetur? Tria postrema hic disputare nos cogunt inuitos nescio qui Recentiores.

QVÆSTIO